

Bruksela, 28 marca 2025 r.
(OR. en)

7523/25

COH 32

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	6787/25
Dotyczy:	Spójność i polityka spójności po 2027 r. – Konkluzje Rady (28 marca 2025 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie spójności i polityki spójności po 2027 r., w wersji zatwierdzonej przez Radę (do Spraw Ogólnych / Spójność) na jej 4090. posiedzeniu 28 marca 2025 r.

Konkluzje Rady w sprawie spójności i polityki spójności po 2027 r.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

1. PRZYPOMINA, że niniejsze konkluzje Rady pozostają bez uszczerbku dla negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych na okres po 2027 r.;
2. PRZYWOŁUJE swoje konkluzje w sprawie polityki spójności z listopada 2022 r., konkluzje w sprawie przyszłości polityki spójności z listopada 2023 r., konkluzje dotyczące 9. sprawozdania na temat spójności z czerwca 2024 r., a także konkluzje w sprawie roli polityki spójności w mierzeniu się z wyzwaniami demograficznymi w UE z listopada 2024 r.;
3. PRZYWOŁUJE Program strategiczny na lata 2024–2029, przyjęty przez Radę Europejską 27 czerwca 2024 r., w którym uznano, że należy zwiększyć spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, dążąc do ciągłej pozytywnej konwergencji, zmniejszania dysproporcji, zwiększania naszej odporności i konkurencyjności oraz pobudzania długoterminowego wzrostu w całej Unii, aby wspierać ogólny harmonijny rozwój UE;
4. PRZYWOŁUJE kluczowe przesłanie Deklaracji budapeszteńskiej w sprawie nowego ładu na rzecz europejskiej konkurencyjności, w której stwierdzono, że w obliczu nowych realiów geopolitycznych, wyzwań gospodarczych i demograficznych oraz potrzeby zapewnienia suwerenności UE, jej bezpieczeństwa, odporności i globalnego wpływu, UE powinna dążyć do bycia konkurencyjną, wydajną, innowacyjną i zrównoważoną, opierając się na spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zapewniając konwergencję;
5. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE fakt, że w wytycznych politycznych przewodniczącej Komisji Europejskiej na kolejną kadencję Komisji Europejskiej (2024–2029) uznano potrzebę wzmocnionej polityki spójności i wzrostu, w której centralną rolę odgrywają regiony i która jest opracowywana w partnerstwie z władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi w celu eliminowania dysproporcji regionalnych i społecznych;

6. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI raporty Letty i Dragiego¹, w których przedstawiono przyszłe wyzwania stojące przed UE oraz jej politykami funkcjonującymi na jednolitym rynku;
7. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI komunikat Komisji Europejskiej „Kompas konkurencyjności dla UE”² przyjęty 29 stycznia 2025 r.;
8. DOSTRZEGA, jak ważne jest zapewnienie skutecznego stosowania i przestrzegania w praktyce unijnych wartości i Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz ochrony interesów finansowych Unii. W tym względzie POWTARZA, że istnieje wyraźny związek między poszanowaniem praworządności i Karty, z jednej strony, a finansowaniem unijnym, z drugiej strony, a także PODKREŚLA znaczenie ochrony interesów finansowych Unii, z uwzględnieniem rozporządzenia w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii;

Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna oraz jej rola w mierzeniu się z wyzwaniami dla UE

9. PRZYPOMINA, że cel spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określony w Traktatach, jest centralnym elementem projektu europejskiego, oraz że polityki i działania UE powinny przyczyniać się do osiągnięcia tego celu poprzez uwzględnianie ich wymiaru terytorialnego i ich koordynację oraz przy aktywnym zaangażowaniu, stosownie do sytuacji, władz i podmiotów krajowych, regionalnych i lokalnych. W tym kontekście ZACHĘCA Komisję do regularnego analizowania dysproporcji terytorialnych między poszczególnymi państwami członkowskimi i regionami. Jednocześnie ZAZNACZA, że osiągnięcie celów polityk i działań UE wymaga uwzględnienia wymiaru terytorialnego w ich opracowywaniu i wdrażaniu;

¹ Enrico Letta, „Much more than a market” [*Znacznie więcej niż rynek*], kwiecień 2024 r.; Mario Draghi, „The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe” [*Przyszłość europejskiej konkurencyjności: strategia konkurencyjności dla Europy*], wrzesień 2024 r.

² Dok. 5785/25.

10. JEST ZANIEPOKOJONA asymetrycznymi terytorialnymi i społecznymi skutkami licznych wyzwań stojących przed UE, jej państwami członkowskimi i regionami, szczególnie jeżeli chodzi o potrzebę zwiększenia konkurencyjności, odporności i bezpieczeństwa, przy jednoczesnym zajęciu się transformacją ekologiczną i cyfrową oraz wyzwaniami demograficznymi. ZWRACA UWAGĘ, że gdyby nie zostały podjęte żadne działania, sytuacja taka mogłaby doprowadzić w wielu regionach do stopniowej dywergencji, stagnacji gospodarczej, pułapek rozwojowych, a w konsekwencji do pogłębiania się dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych w obrębie UE, zagrażając projektowi europejskiemu;
11. PODKREŚLA, że sprostanie tym wyzwaniom wymaga na szczeblu UE koordynacji i spójnych działań, które należy opracować w ramach ścisłego dialogu między Komisją, państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, władzami i podmiotami regionalnymi i lokalnymi. W tym kontekście KŁADZIE NACISK na znaczenie promowania wyraźnej komplementarności i synergii między politykami UE oraz unikania nakładania się na siebie różnych instrumentów;
12. UWAŻA, że w ramach europejskiego semestru należy regularnie zajmować się celem, jakim jest konwergencja, oraz, w stosownych przypadkach, jej wymiarem terytorialnym, w pełnym partnerstwie z państwami członkowskimi;

Polityka spójności a konkurencyjność

13. PRZYWOŁUJE raport Letty, w którym podkreślono, że skuteczna polityka spójności, wdrażana w zrównoważony sposób w całej UE, jest jednym z kluczowych warunków powodzenia jednolitego rynku;
14. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI zawarte w „Kompasie konkurencyjności dla UE” stwierdzenie, że: „nowoczesna polityka spójności ma kluczowe znaczenie dla wzmocnienia wzrostu gospodarczego, zmniejszenia dysproporcji i wspierania konkurencyjności na całym jednolitym rynku, przy jednoczesnym wspieraniu regionów i społeczności w ich długoterminowym rozwoju i procesie sprawiedliwej transformacji”, oraz zwraca w szczególności uwagę na rolę promowania umiejętności i wysokiej jakości miejsc pracy jako horyzontalnego czynnika sprzyjającego;

15. POTWIERDZA, że konkurencyjność i spójność są ze sobą powiązane. Spójność wymaga konkurencyjności jako siły napędowej wzrostu, natomiast konkurencyjność bez spójności nie wykorzystuje pełnego potencjału, jaki ma do zaoferowania UE. PODKREŚLA rolę zarówno zwiększenia konkurencyjności UE jako całości, jak i poprawy spójności między krajami i regionami, co przyczyni się do realizacji strategicznych priorytetów UE i pozwoli sprostać wyzwaniom dla UE we wzajemnie wzmacniający się sposób;
16. UWAŻA, że aby zwiększyć konkurencyjność i odporność Europy, UE musi zmobilizować wszystkie swoje motory wzrostu. PODKREŚLA rolę polityki spójności w przyczynianiu się do konkurencyjności poprzez wykorzystanie potencjału wzrostu wszystkich terytoriów, w tym regionów słabiej rozwiniętych, oraz wykorzystanie lokalnych atutów. KŁADZIE NACISK na znaczenie strategii inteligentnej specjalizacji, budowania sieci współpracy, w tym transferu wiedzy, badań naukowych i innowacji, dla pomagania regionom w rozwijaniu konkurencyjnych zdolności, wzmacnianiu regionalnych łańcuchów wartości i integracji z globalnymi łańcuchami wartości. Pozwoliłoby to zwiększyć długoterminową odporność regionów, wspierać pozytywną konwergencję, a także zmniejszyć dysproporcje międzyregionalne i wewnątrzregionalne oraz niezadowolenie społeczne;

Fundamenty i kluczowe zasady polityki spójności

17. PRZYPOMINA, że polityka spójności, która ma kluczowe znaczenie dla projektu integracji europejskiej, jest długoterminową polityką UE w zakresie inwestycji strukturalnych służącą zmniejszeniu dysproporcji regionalnych w UE oraz zwiększeniu pozytywnej konwergencji i odporności unijnych regionów. PODKREŚLA, że polityka spójności powinna nadal przyczyniać się do osiągnięcia strategicznych celów i priorytetów Unii Europejskiej, a jednocześnie uwzględniać cele krajowe i regionalne;

18. POTWIERDZA, że polityka spójności powinna nadal opierać się na swoich kluczowych zasadach, takich jak zarządzanie dzielone, wielopoziomowe sprawowanie rządów, partnerstwo, a także podejście ukierunkowane na ludzi i na konkretny obszar, stosowane równolegle z zasadami proporcjonalności i pomocniczości. PRZYPOMINA, że te kluczowe zasady mają podstawowe znaczenie dla właściwego zaangażowania władz i podmiotów krajowych, regionalnych i lokalnych w programowanie i wdrażanie polityki spójności oraz zarządzanie tą polityką, co powinno odbywać się jak najbliżej obywateli europejskich i z korzyścią dla nich, dzięki czemu realizacja polityki będzie w większym stopniu ukierunkowana na ludzi, oddolna i efektywna. PODKREŚLA, że zasady te wzmacniają cały model integracji europejskiej, tworząc jednocześnie poczucie wspólnej odpowiedzialności i wspólnych wartości;
19. APELUJE do Komisji o wzmocnienie podejścia terytorialnego poprzez działania dostosowane do potrzeb i możliwości różnych obszarów. PRZYZNAJE, że instrumenty terytorialne mogłyby lepiej uwzględniać istniejące strategie terytorialne w państwach członkowskich. UWAŻA, że obszary funkcjonalne, oparte m.in. na powiązaniach między obszarami miejskimi i wiejskimi, mogą służyć jako skuteczne ramy do celów wdrażania indywidualnie dostosowanych strategii i pomagać w rozwiązywaniu problemów wykraczających poza granice administracyjne;
20. PODKREŚLA, że polityka spójności powinna pozostać otwarta dla wszystkich regionów, w szczególności regionów najmniej uprzywilejowanych, obszarów wiejskich, obszarów podlegających przemianom przemysłowym, regionów, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takich jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie, o których mowa w art. 174 TFUE. ZAZNACZA, że polityka spójności powinna nadal odgrywać kluczową rolę w zmniejszaniu dysproporcji regionalnych w UE, pomagając regionom słabiej rozwiniętym nadrabiać zaległości względem regionów lepiej rozwiniętych, z myślą o pozytywnej konwergencji w Unii. UZNAJE, jak ważne jest mierzenie się z wyzwaniami związanymi z niestabilnością geopolityczną na granicach zewnętrznych UE, ze szczególnym uwzględnieniem państw członkowskich i regionów najbardziej dotkniętych rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, zwłaszcza regionów graniczących z Rosją i Białorusią oraz regionów graniczących z Ukrainą. DOSTRZEGA wyzwania dla państw członkowskich i regionów związane z presją migracyjną, w tym z presją spowodowaną trwającymi konfliktami;

21. **PODKREŚLA** potrzebę uwolnienia pełnego potencjału regionów najbardziej oddalonych w obrębie UE oraz zwraca uwagę na ich wkład w upowszechnianie interesów i wartości UE poza jej europejskimi granicami. **APELUJE** do Komisji o pełne wykorzystanie możliwości oferowanych przez art. 349 TFUE, poprzez wspieranie integracji regionalnej regionów najbardziej oddalonych i zagwarantowanie, że w polityce spójności po 2027 r. zostaną odzwierciedlone odpowiednie zasady, a ponadto że specyfika i ograniczenia tych regionów będą uwzględniane we wszelkich innych wnioskach ustawodawczych;
22. **PODKREŚLA**, że wszystkie komponenty Europejskiej współpracy terytorialnej wspierają silniejsze więzi regionalne i integrację między państwami członkowskimi, a także sprzyjają pozytywnym stosunkom między UE a jej krajami partnerskimi. **APELUJE** do Komisji o zbadanie możliwych sposobów wzmocnienia współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej, co doprowadzi do zwiększenia odporności i lepszego funkcjonowania jednolitego rynku oraz harmonijnego rozwoju ponad granicami. **PODKREŚLA** potrzebę poprawy synergii między programami głównego nurtu a programami Interreg;
23. **PRZYPOMINA**, że polityka spójności nie jest narzędziem reagowania kryzysowego, uznając zarazem jej zdolność do reagowania na nieprzewidziane i nieoczekiwane okoliczności, które mogą potencjalnie osłabić potencjał rozwojowy regionów. Jednocześnie **ZACHĘCA** Komisję do wyciągnięcia wniosków z działań podjętych w ramach polityki spójności w reakcji na niedawne kryzysy, aby usprawnić istniejące instrumenty nadzwyczajne i zapewnić ich większą skuteczność;

Zarządzanie polityką spójności

24. **PODKREŚLA**, że metodą realizacji polityki spójności musi pozostać zarządzanie dzielone;

25. PRZYPOMINA o znaczeniu wielopoziomowego sprawowania rządów, które umożliwia skuteczne interwencje na najbardziej odpowiednich szczeblach terytorialnych w każdym państwie członkowskim, a jednocześnie wzmacnia poczucie wspólnej odpowiedzialności. Wielopoziomowe sprawowanie rządów, wraz z zarządzaniem dzielonym i dialogiem z partnerami, zarówno na etapie programowania, jak i wdrażania, ułatwia osiągnięcie określonych w Traktacie celów polityki i wzmacnia pozycję państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych. W tym kontekście WZYWA Komisję do utrzymania ich roli w zarządzaniu polityką spójności i realizacji celów UE z uwzględnieniem ich potencjału i stojących przed nimi wyzwań;
26. APELUJE do Komisji o zapewnienie, by model zarządzania polityką spójności nadal uwzględniał istniejący podział kompetencji i system koordynacji między różnymi poziomami sprawowania rządów w każdym państwie członkowskim oraz rolę władz regionalnych i lokalnych w opracowywaniu, programowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenianiu polityki oraz zarządzaniu nią;
27. PODKREŚLA, że do skutecznej realizacji polityk, reform i inwestycji – w tym w obliczu nowych i szybko zmieniających się wyzwań – konieczne są silne instytucje oraz dobre rządy i zdolności administracyjne. W związku z tym, bez podważania istniejących systemów w państwach członkowskich, WZYWA Komisję do zaproponowania skutecznych środków wspierających budowanie zdolności administracyjnych i instytucjonalnych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w ramach polityki spójności;

Skuteczność i efektywność polityki spójności

28. PRZYPOMINA, że polityka spójności jest długoterminową polityką inwestycyjną oraz że poprawę efektywności i skuteczności polityki spójności można osiągnąć poprzez skoncentrowanie się na rezultatach. PRZYZNAJE, że polityka spójności mogłaby umożliwić realizację reform istotnych z punktu widzenia jej celów, które są zgodne z priorytetami Unii, przy jednoczesnym poszanowaniu priorytetów państw członkowskich; KŁADZIE NACISK na przestrzeganie kluczowych zasad i celów polityki spójności przy określaniu inwestycji i reform;

29. ZWRACA SIĘ do Komisji, by zbadała możliwości zastosowania podejścia w większym stopniu opartego na wynikach na podstawie wniosków wyciągniętych z finansowania niepowiązanego z kosztami i uproszczonych metod rozliczania kosztów oraz na podstawie doświadczeń ze stosowania istniejących modeli, z należyтым uwzględnieniem dostępnych ocen i audytów systemów opartych na wynikach, w tym ocen i audytów przeprowadzonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. ZAZNACZA, że w przypadku wprowadzenia podejścia w większym stopniu opartego na wynikach potrzebne będzie podejście bardziej elastyczne, w tym w ramach programowania, oraz podejście bardziej dostosowane do indywidualnych potrzeb i wyzwań terytorialnych;
30. APELUJE o to, by – zachowując fundamenty i kluczowe zasady polityki spójności – dalej upraszczać i zmniejszać obciążenia administracyjne na wszystkich szczeblach i na wszystkich etapach programowania, wdrażania, monitorowania, kontroli i audytu; jednocześnie ZWRACA SIĘ do Komisji o zaproponowanie bardziej jednolitych zasad wykonawczych dotyczących funduszy polityki spójności, aby uniknąć mnożenia funduszy i ograniczyć rozdrobnienie wsparcia; KŁADZIE też NACISK na znaczenie uproszczenia i większej spójności unijnych zasad pomocy państwa we wszystkich instrumentach UE, w tym w ramach polityki spójności, oraz uproszczenia procedur udzielania zamówień publicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu równych warunków działania i uczciwej konkurencji na jednolitym rynku;
31. PRZYPOMINA, że należy zapewnić harmonizację i proporcjonalność kontroli i audytów, a także szersze stosowanie zasady „jednolitej kontroli” przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich standardów zapobiegania nadużyciom i korupcji na wszystkich szczeblach oraz zwalczania tych zjawisk;
32. ZWRACA SIĘ do Komisji, by w większym stopniu ukierunkowała politykę spójności na rezultaty, w szczególności by przy opracowywaniu ram przyszłej polityki stosowała podejście oparte na dowodach oraz by dalej rozwijała i upraszczała ugruntowane systemy monitorowania i oceny w celu ustalenia, w jaki sposób inwestycje i reformy służą realizacji celów strategicznych, wzmocnienia narzędzi służących badaniu potencjalnych i rzeczywistych skutków interwencji politycznych, a także dalszego włączania oceny oddziaływania terytorialnego do procesu opracowywania i oceny polityki;

* * *

33. OCZEKUJE na przedstawienie przez Komisję rezultatów przeglądu polityki dotyczącego wpływu przyszłych rozszerzeń na politykę spójności;
 34. OCZEKUJE na wnioski dotyczące kolejnego pakietu legislacyjnego w zakresie polityki spójności jak najwcześniej w 2025 r., aby umożliwić szybkie negocjacje oraz terminowe i sprawne rozpoczęcie jego wdrażania.
-